

Špedicija

<https://www.vtsurosevac.com/moodle/course/view.php?id=25>

Predmetni nastavnik:

Dr Nebojša Vasić, prof. struk. stud.

E-mail: nebojsa.vasic@akademijakm.edu.rs

Literatura

- https://kupdf.net/download/spedicija-ftn-ns_58c5c2cfdc0d60974d339034_pdf
- M. Kilibarda, M. Andrejić i V. Pajić, *Špedicija i međunarodna logistika*, Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2023.

3. ZAKONSKI PROPISI I UZANSE O ŠPEDITERSKOJ DELATNOSTI

- Špediterska delatnost je u svetu, pa i u našoj zemlji, regulisana zakonima i drugim propisima, običajima i uzansama, kao i sudskom praksom.

3.1. Naša regulativa

- Preduzeća za međunarodnu špediciju posluju na osnovu odgovarajućih odredaba **Zakona o spoljnotrgovinskom poslovanju** i **Zakona o obligacionim odnosima** (bitniji).
- Prvi zakon sadrži samo opšte odredbe o špediterskoj delatnosti, dok drugi reguliše pitanja: pojam ugovora, obaveze špeditera i nalogodavca, posebne slučajeve u otpremi i založno pravo špeditera.
- Međunarodni špediter mora, naravno, poznavati i druge zakone koji se odnose na njegovu svakodnevnu praksu, kao npr. Carinski zakon (CZ), Konvencije CIM, CMR i sl., Zakon o ugovorima o prevozu u železničkom transportu, Zakon o ugovorima o iskorišćenju pomorskih brodova i dr.

3.1. Naša regulativa

- Što se tiče uzansi, primenjuju se ***Posebne uzanse u poslovanju špediterskih društava u Republici Srbiji*** („Službeni glasnik RS“, broj 99 od 18. decembra 2018.) (u daljem tekstu: Posebne uzanse), umesto ranijih *Opštih uslova poslovanja međunarodnih logističara i špeditera Srbije* („Službeni glasnik RS“, broj 105/08).

3.1. Naša regulativa

- Svrha Posebnih uzansi → da se detalji o odgovornostima, pravima i obavezama ugovornih strana ne pregovaraju i ne sačinjavaju pri svakom pojedinačnom sklapanju poslova o špediterskim uslugama, već da se prihvatanjem primene Posebnih uzansi ugovor praktično svede samo na najvažnije elemente ugovora kao što su dispozicija, cena, posebni uslovi i sl.

3.1. Naša regulativa

- Sa aspekta špeditera, idealna bi bila automatska primena Posebnih uzansi, što bi praktično ugovaranje posla svelo na prihvatanje ponude.
- Međutim, **Zakon o obligacionim odnosima** ne dozvoljava automatsku primenu Posebnih uzansi i u skladu sa međunarodnom praksom i pravilima, insistira na principu izričite dobrovoljnosti prihvatanja primene.
- S tim u vezi, potrebno je da Posebne uzanse budu ugovorene:
 - u pisanoj formi (u okviru ugovora o špediciji treba da bude navedeno da se Posebne uzanse primenjuju),
 - na drugi način (ovde u slučaju spora špediter može imati teret dokazivanja prihvatanja Posebnih uzansi od strane nalogodavca).

3.1. Naša regulativa

- **Posebne uzanse nisu obavezujuće** i predstavljaju alat za olakšavanje poslovanja u okvirima domaćih i međunarodnih propisa i uobičajene prakse.
- To znači da mogu biti i delimično prihvaćene, ukoliko strane u poslu ugovore da se određeni delovi posebnih uzansi isključuju ili na drugačiji način ugovaraju.
- Ukoliko jedna od strana ili obe, ne žele da prihvate primenu Posebnih uzansi, praktično sva prava i obaveze, odgovornost i međusobne odnose moraju pregovarati i posebnim ugovorom sve to definisati.

3.1. Naša regulativa

- Odredbe Posebnih uzansi razvrstane su u odgovarajuća poglavlja:
 - Važenje posebnih uzansi,
 - Definicije pojmova,
 - Ponuda,
 - Način transporta i prevozni put,
 - Nalog – dispozicija,
 - Prihvat i predaja robe,
 - Transportna i propratna dokumenta,
 - Intradacija,
 - Prispeće oštećene pošiljke,
 - Postupak i procena nadoknade štete,
 - Rokovi,
 - Pregled pakovanja,

3.1. Naša regulativa

- Uzorkovanje,
- Kvantitativna i kvalitativna kontrola,
- Carinsko zastupanje,
- Osiguranje robe u transportu,
- Naknada za usluge i naknada troškova,
- Odgovornost špeditera,
- Reklamacije,
- Zahtevi i tužbe nalogodavca,
- Rokovi,
- Odgovornost nalogodavca,
- Obaveza oslobađanja odgovornosti špeditera,
- Zalog a i zadržavanje robe,
- Primena posebnih uzansi,
- Prelazne i završne odredbe.

3.1. Naša regulativa

- Prema našim propisima, špediter se tretira kao **komisionar**, tj. on nastupa u svoje ime, a za tuđi račun.
- To je i osnovna razlika u odnosu na špeditera prema anglosaksonskom pravu, gde on ima status **agenta** odnosno nastupa u tuđe ime i za tuđi račun.
- Za razliku od špedicije, koju angažuju vlasnici robe, agente angažuju transportne kompanije, sa zadatkom da ih zastupaju, posreduju, i obavljaju poslove na osnovu posrbnog ili opšteg ugovora.

3.1. Naša regulativa

- Prema Posebnim uzansama, predviđa se da špediter može zaključiti ugovor:
 - u svoje ime i za račun nalogodavca (komisionari; srednje i veće špeditorske kompanije),
 - u ime i za račun nalogodavca (agenti; manje špeditorske kompanije),
 - u svoje ime i za svoj račun (velike špeditorske kompanije = logistički provajderi (3PL); samostalni privredni subjekti).

3.2. Evropski i anglosaksonski sistem

- Sa aspekta pravnog položaja špeditera, u svetu se mogu uočiti dva glavna sistema:
 - evropski i
 - anglosaksonski,na koje se uglavnom oslanjaju i zakonodavci izvan tih regiona, zavisno od tradicionalnog, političkog ili privrednog uticaja.

3.2.1. Evropski sistem

- Evropski sistem ima najdužu tradiciju i prema njemu se **špediter tretira kao komisionar**, tj. posrednik koji **obavlja poslove u svoje ime a za tuđi račun**.
- To praktično znači, da npr. zaključuje ugovor o prevozu železnicom i pojavljuje se kao pošiljalac u tovarnom listu, ima pravo izmene ugovora o prevozu, pravo raspolaganja robom, pravo reklamacije itd., a **to sve radi za račun svog nalogodavca, od koga naplaćuje naknadu za izvršene usluge**.

3.2.1. Evropski sistem

- U pogledu odgovornosti špeditera za rad trećih osoba koje učestvuju u otpremi/dopremi robe, postoje izvesne razlike u zakonodavstvima pojedinih evropskih država.
- Naime, radi se o odgovornosti špeditera za rad vozara, podšpeditera i međušpeditera pa su se, u tom pogledu, iskristalisala dva sistema u zakonodavstvima i to:
 - nemački i
 - francuski sistem.

3.2.1. Evropski sistem

- Prema **nemačkom zakonodavstvu**, na koje se nadovezuju uglavnom i zakonodavstva zemalja Srednje Evrope (**kao i naše zemlje**), **špediter ne odgovara za rad vozara, već samo za njegov izbor.**
- To praktično znači da odgovornost špeditera za uništenje ili oštećenje robe prestaje momentom predaje robe vozaru, te je eventualnu štetu dužan da nadoknadi vozar, odnosno osiguravajuće društvo ako je pošiljka za vreme prevoza bila osigurana.
- Ako je prema prevoznom dokumentu (tovarni list/CMR tovarni list) imalac prava raspolaganja robom bio špediter, on je tada dužan pribaviti valjanu ispravu o dokazu štete i nalogodavcu ustupiti svoja prava iz ugovora o prevozu.

3.2.1. Evropski sistem

- Prema nemačkim propisima špediter ne odgovara za rad međušpeditera, ali odgovara za njegov izbor.
- Međutim, iako formalno glavni špediter nije dužan da nadoknadi štetu nalogodavcu koja bi, eventualno, nastala krivicom međušpeditera kojeg je sam odabrao, glavni špediter će preduzeti sve moguće mere da nalogodavcu obezbedi uslove za naplatu njegovih potraživanja.

3.2.1. Evropski sistem

- Prema francuskom zakonodavstvu, kao i onom koje se na njega oslanja (npr. švajcarsko i dr.), odgovornost glavnog špeditera je veća nego po nemačkom zakonodavstvu, pošto **on odgovara i za rad vozara i za rad međušpeditera**.
- Prema tome, on formalno odgovara i za sam transport robe, osim za štete koje bi nastale usled dejstva više sile.
- Međutim, u praksi je njegova odgovornost približno ista kao i prema nemačkom zakonodavstvu, budući da je roba redovno osigurana za vreme prevoza.

3.2.1. Evropski sistem

- Glavni špediter je odgovoran i po nemačkom i po francuskom sistemu kako za izbor, tako i za rad podšpeditera.
- Glavni špediter nije odgovoran ako je podšpeditera odabrao sam komitent.

3.2.2. Anglosaksonski sistem

- Prema **engleskom i američkom trgovačkom pravu**, špediteri se ubrajaju u agente (forwarding agent ili freight forwarder), tj. one subjekte koji **rade u tuđe ime i za tuđi račun**.
- To praktično znači da ovde **špediter zaključuje ugovore o prevozu sa vozarima u ime svog nalogodavca i za njegov račun i da on ne odgovara za njihov rad**.

3.2.2. Anglosaksonski sistem

- U engleskom pravu postoji izuzetak od ovog pravila i to u slučaju kada špediter izričito ugovori sa nalogodavcem da preuzima na sebe odgovornost, kao i u slučaju da istovremeno radi i za pošiljaoca i za primaoca.
- Inače, špediteri u Engleskoj obavljaju samo poslove međunarodne špedicije, dok unutrašnju špediciju obavljaju po pravilu železnička transportna poduzeća, pri čemu ista imaju prema nalogodavcu odgovornost kao vozari, a ne kao špediteri.

3.2.2. Anglosaksonski sistem

- Kada je u pitanju špediterska delatnost u SAD-u, treba imati u vidu da tamo nisu poznati kontinentalni špediteri u evropskom smislu, osim što se neki bave sakupljanjem komadnih pošiljaka i organizacijom zbirnog transporta.
- Preduzeća za međunarodnu špediciju u SAD-u imaju sedišta u pomorskim lukama i ona se bave ugovaranjem brodskog prostora i poslovima pretovara železnica/brod i obratno.

3.3. Incoterms 2020

- Da bi se izbegli nesporazumi, sukobi i sudski sporovi u međunarodnoj trgovini zbog razlika u trgovačkoj praksi raznih zemlja, Međunarodna trgovinska komora (MTK) u Parizu objavila je još 1936. god. skup **Međunarodnih pravila za tumačenje trgovinskih termina** poznatih pod nazivom »Incoterms 1936« (International (**In**), Commercial (**Co**), terms (**terms**)).
- Izmene i dopune tih pravila vršene su sukcesivno 1967., 1976., 1980., 1990., 2000., 2010. i 2020. god., pa sada važeća pravila nose skraćeni naziv **Incoterms 2020**.
- Ako prodavci (izvoznici) i kupci (uvoznici) u trenutku sklapanja kupoprodajnog ugovora svoje međusobne odnose regulišu Incoterms-terminima, mogu biti sigurni da su unapred i potpuno isključili sve nejasnoće, nesporazume i sporove, a time i štetne posledice.
- Oni samo pri tom moraju voditi računa da ugovore adekvatan Incoterms-termin.

3.3. Incoterms 2020

- Posebno treba naglasiti da se **Incoterms-terminima uređuju samo određeni odnosi (pravno-ekonomski) između prodavaca (izvoznika) i kupaca (uvoznika) iz ugovora o prodaji.**
- Tako se Incoterms-termini direktno ne primenjuju na odnose stranaka iz ugovora o špediciji (tj. odnose izvoznika, uvoznika i špeditera), ugovora o prevozu stvari (tj. odnose pošiljaoca i prevoznika), ugovora o transportnom osiguranju (tj. osiguranika i osiguravača) i sl.
- Incoterms-termini postaju obavezni tek ako ih stranke iz kupoprodajnoga ugovora prihvate, odnosno eksplicitno ugovore.

3.3. Incoterms 2020

- Međutim, pravila Incoterms-termina daju pravni okvir za ugovaranje obaveza i prava drugih aktivnih učesnika u sistemu međunarodne razmene, na primer: naš prodavac (izvoznik) je prodao pošiljku japanskom kupcu (uvozniku) prema Incoterms-terminu CIF-Kobe.
- Postavlja se pitanje: šta sve implicira Incoterms-termin CIF-Kobe, osim direktnih obaveza i prava izvoznika i uvoznika?
- Evo pojednostavljenog odgovora →

3.3. Incoterms 2020

- *Prema Incoterms-terminu CIF-Kobe, naš prodavac (izvoznik) je prodao japanskom kupcu (uvozniku) "vrednost robe", "vozarinu od fabrike do luke Kobe" i "osiguranje sa minimalnim pokrićem" → (CIF - cost, insurance and freight).*
- *Da bi izvoznik izvršio svoje obaveze on zaključuje ugovor sa špediterom.*
- *U sklopu pravila termina CIF-Kobe, špediter:*
 - *obavlja odgovarajuće poslove u carinskom postupku pri izvozu te robe,*
 - *sklapa ugovor o skladištenju stvari (npr. u lučko skladište ili kontenerski terminal),*
 - *sklapa ugovor o prevozu stvari sa kopnenim prevoznikom (za prevoz od fabrike do luke utovara - Bar) i pomorskim brodarom (za prevoz od luke utovara - Bar do luke istovara - Kobe),*
 - *sklapa ugovor o transportnom osiguranju (za minimalno pomorsko osiguranje).*

3.3. Incoterms 2020

- *Obim špediterskih poslova zavisi od složenosti procesa proizvodnje transportnih usluga, odnosno od faktora koji utiču na instradaciju.*
- *Japanski uvoznik (kupac), osim što je obavezan platiti protivvrednost kupljene robe, vozarinu i premiju osiguranja, treba da angažuje japanskog špeditera:*
 - *da u luci Kobe prihvati tu pošiljku,*
 - *da sklopi ugovor o uskladištenju,*
 - *da obavi odgovarajuće radnje u okviru carinskog postupka pri uvozu robe (da plati carinu),*
 - *da sklopi ugovor o prevozu stvari od luke Kobe do distributera i/ili krajnjih korisnika (potrošača).*

3.3. Incoterms 2020

- Iz navedenog primera može se videti da pravna pravila Incoterms-termina direktno uređuju odnose između izvoznika (prodavaca) i uvoznika (kupaca) te da stvaraju pravni okvir za sklapanje određenih ugovora i uređivanje poslovnih odnosa aktivnih učesnika (osim izvoznika i uvoznika) u sistemu međunarodne razmene, kao što su:
 - odnosi između izvoznika, uvoznika i međunarodnih špeditera,
 - odnosi između špeditera i prevoznika,
 - odnosi između špeditera i skladištara,
 - odnosi između špeditera i osiguravača.
- Odredbe Incoterms-a važe pojedinačno za sve strane kupoprodajnog ugovora samo ukoliko se u zaključenom kupoprodajnom ugovoru naglasi njegova važnost.

3.3. Incoterms 2020

- Incoterms 2020 pravila uređuju:
 - ugovaranje prevoza,
 - ugovaranje osiguranja (samo kod CIF i CIP),
 - prelazak rizika za propast i oštećenje robe,
 - isporuku i preuzimanje robe,
 - snošenje pojedinih troškova,
 - pribavljanje potrebnih dokumenata.
- Incoterms 2020 pravila ne uređuju:
 - pravo vlasništva,
 - raskidanje ugovora,
 - instrument i način plaćanja,
 - primenu prava i nadležnost suda

3.3. Incoterms 2020

- Incotremis 2020 se minimalno razlikuje od prethodnog 2010.
- I dalje ima 11 pariteta (termina, pravila).
- Uveden je novi paritet DPU, a ukinut DAT.
- Svi ostali pariteti su ostali isti:
 - za sve vidove saobraćaja: EXW, FCA, CPT, CIP, DAP, DPU i DDP.
 - za pomorski i unutrašnji vodni saobraćaj: FAS, FOB, CFR i CIF.
- Paritet isporuke robe je bitan jer on određuje gde i kada rizik isporuke robe prelazi sa prodavca na kupca i ko plaća transport robe od prodavca do kupca (a samim tim i osiguranje robe na putu).
- Inače, cena transporta je stavka koja se dodaje nabavnoj vrednosti robe i predstavlja osnovicu za obračun carine i PDV-a prilikom uvoza.

za sve vidove saobraćaja:

PRAVILO	PRELAZ RIZIKA I TROŠKOVA
EXW	ex works (... named place of delivery) – franko fabrika (...mesto isporuke) → Roba je isporučena kada prodavac stavi na raspolaganje kupcu u imenovanom mestu (npr. Fabrika ili skladište) izvozno neocarinjenu i neutovarenu na bilo koje prevozno sredstvo. → U ovoj tački rizik prelazi sa prodavca na kupca. Rizik utovara snosi kupac, čak i ako je operaciju utovara obavio prodavac u svojim prostorijama. → Prodavac nije u obavezi da ugovori prevoz robe ili osiguranje robe u prevozu.
FCA	free carrier (... named place of delivery) – franko prevoznik (...mesto isporuke) Prodavac je izvršio isporuku kupcu na jedan od sledeća dva načina: → A) Ako je imenovano mesto u prostorijama prodavca: roba je isporučena kada je prodavac utovarao rob una prevozno sredstvo koje je obezbedio kupac. Ukoliko su prodavac i kupac tako ugovorili, kupac mora da da instrukcije prevozniku da izda prodavcu teretnicu sa naznakom "ukrcano" pre nego što je roba ukrcana na brod. → B) Ako je imenovano mesto bilo koje drugo mesto: roba je isporučena kada je roba stavljena na raspolaganje prevozniku, ili drugom licu koga je imenovao kupac, na prodavčevom prevoznom sredstvu spremna za istovar. Prodavac nije u obavezi da ugovori prevoz robe ili osiguranje robe u prevozu.
CPT	carriage paid to (... named place of destination) – vozarina plaćena do (...imenovano mesto odredišta) → Roba je isporučena kada je prodavac predao robu prevozniku sa kojim je ugovorio prevoz robe → U ovoj tački rizik prelazi na kupca → Prodavac je u obavezi da ugovori prevoz robe od mesta isporuke do mesta odredišta Međutim, nisu u obavezi da ugovore osiguranje robe u prevozu.
CIP	carriage and insurance paid to (... named place of destination) – vozarina i osiguranje plaćeni do (...imenovano mesto odredišta) → Roba je isporučena kada je prodavac predao robu prevozniku sa kojim je ugovorio prevoz robe → U ovoj tački rizik prelazi na kupca → Prodavac je u obavezi da ugovori prevoz robe od mesta isporuke do mesta odredišta → Prodavac je u obavezi da o svom trošku ugovori osiguranje robe u prevozu prema Institutskom klauzulom za osiguranje robe - klauzula A od mesta isporuke do mesta odredišta. Ovo je zahtev za širim osiguravajućim pokrićem u odnosu na Incoterms® 2010.
DAP	delivered at place (... named place of destination) – isporučeno u mestu (...imenovano mesto odredišta) → Roba je isporučena kada je stavljena na raspolaganje kupcu, spremnu za istovar iz prispelog prevoznog sredstva u imenovanom mestu odredišta → Prodavac snosi sve rizike od gubitka ili oštećenje robe do trenutka isporuke u mestu odredišta. → Prodavac je u obavezi da ugovori prevoz robe do mesta odredišta Međutim, nisu u obavezi da ugovore osiguranje robe u prevozu.
DPU	delivered at place unloaded (... named place of destination) - isporučeno u mestu, istovareno (...imenovano mesto odredišta) Ovo Incoterms pravilo zamenjuje DAT pravilo iz Incoterms® 2010 i dozvoljava bilo koju lokaciju osim terminala gde roba može biti istovarena da bude tačka prelaska rizika na kupca. → Roba je isporučena čim je istovarena sa prispelog prevoznog sredstva i stavljena na raspolaganje kupcu u mestu odredišta → Prodavac snosi sve rizike od gubitka ili oštećenja koji se odnose na dopremu i istovar robe u imenovanom mesto odredišta. Prodavac bi trebalo da osigura da je u mogućnosti organizovanja istovara na imenovanom mestu → Prodavac je u obavezi da ugovori prevoz robe od mesta isporuke do mesta odredišta Međutim, nisu u obavezi da ugovore osiguranje robe u prevozu.
DDP	delivered duty paid (... named place of destination) – isporučeno ocarinjeno (...imenovano mesto odredišta) → Roba je isporučena kada prodavac stavi robu na raspolaganje kupcu, uvozno ocarinjenu, na prispelom prijevoznom sredstvu, spremno za istovar, na imenovanom mestu odredišta → Prodavac snosi sve rizike od gubitka ili oštećenja koji se odnose na dopremu robe u imenovanom mestu odredišta. → Prodavac je u obavezi da ugovori prevoz robe od mesta isporuke do mesta odredišta i odgovoran je za plaćanje troškova carinskih formalnosti potrebnih prilikom izvoza i uvoza kao i sve carine, poreze i ostale dažbine na odredištu Međutim, nisu u obavezi da ugovore osiguranje robe u prevozu.

za pomorski i unutrašnji vodni saobraćaj:

PRAVILO	PRELAZ RIZIKA I TROŠKOVA
FAS	free alongside ship (... named port of shipment) - Franko uz bok broda (...imenovana luka otpreme) → Roba je isporučena kada prodavac smesti robu uz bok broda u luci otpreme → Prelaz rizika sa prodavca na kupca je kada je roba smeštena uz bok broda → Prodavac nije u obavezi da ugovori prevoz robe ili osiguranje robe u prevozu.
FOB	free on board (... named port of shipment) – franko (...imenovana luka otpreme) → Roba je isporučena kada prodavac smesti robu na palubu broda u luci otpreme → Rizik je prešao sa prodavca na kupca kada je roba smeštena na palubu broda → Prodavac nije u obavezi da ugovori prevoz robe ili osiguranje robe u prevozu.
CFR	cost and freight (... named port of destination) - Cena sa vozarinom (...imenovana luka odredišta) → Roba je isporučena kada prodavac smesti robu na palubu broda u luci otpreme → Rizik je prešao sa prodavca na kupca kada je roba smeštena na palubu broda → Prodavac je u obavezi da ugovori prevoz robe od mesta isporuke do luke odredišta Međutim, nisu u obavezi da ugovore osiguranje robe u prevozu.
CIF	cost, insurance and freight (... named port of destination) - Cena sa osiguranjem i vozarinom (...imenovana luka odredišta) → Roba je isporučena kada prodavac smesti robu na palubu broda u luci otpreme → Rizik je prešao sa prodavca na kupca kada je roba smeštena na palubu broda → Prodavac je u obavezi da ugovori prevoz robe od mesta isporuke do luke odredišta → Prodavac je u obavezi da ugovori osiguranje robe u prevozu sa minimalnom širinom pokrića u skladu sa Institutskom klauzulom za osiguranje robe - klauzula C za prevoz od luke otpreme i bar do luke odredišta.

3.3. Incoterms 2020

Pravilo	Izvozne formalnosti	Uvozne formalnosti	Ugovor o prevozu	Mesto isporuke	Prelaz rizika	Prelaz troškova	Osiguranje robe	Vid prevoza
EXW	K	K	K	Fabrika prodavca	Mesto isporuke	Mesto isporuke		Svi
FCA	P	K	K	Mesto predaje prevozniku	Mesto isporuke	Mesto isporuke		Svi
CPT	P	K	P	Mesto predaje prvom prevozniku	Mesto isporuke	Mesto odredišta		Svi
CIP	P	K	P	Mesto predaje prvom prevozniku	Mesto isporuke	Mesto odredišta	P (klauzula A)	Svi
DAP	P	K	P	Mesto odredišta	Mesto odredišta	Mesto odredišta		Svi
DPU	P	K	P	Mesto odredišta	Mesto odredišta	Mesto odredišta		Svi
DDP	P	P	P	Mesto odredišta	Mesto odredišta	Mesto odredišta		Svi
FAS	P	K	K	Uz bok broda u luci otpreme	Mesto isporuke	Mesto isporuke		Brod
FOB	P	K	K	Brod u luci otpreme	Na palubi broda	Na palubi broda		Brod
CFR	P	K	P	Brod u luci otpreme	Na palubi broda	Odredišna luka		Brod
CIF	P	K	P	Brod u luci otpreme	Na palubi broda	Odredišna luka	P (klauzula C)	Brod

P: Prodavac, K: kupac

Isporuka robe i prelaz rizika i troškova u Incoterms 2020

Incoterm	Mesto prelaska rizika sa prodavca na kupca	Obaveza ugovaranja prevoza	
		Prodavca	Kupca
ex works (... named place of delivery) – franko fabrika (...mesto isporuke)	Roba upakovana i stavljena na raspolaganje kupcu u prostorijama (na rampi) prodavca	Ne	Da
FCA free carrier (... named place of delivery) – franko prevoznik (...mesto isporuke)	Roba upakovana i stavljena na raspolaganje prevozniku kojeg je odredio kupac	Ne (obaveza može biti samo prevoz do prevoznika)	Da
FAS free alongside ship (... named port of shipment) - Franko uz bok broda (...imenovana luka otpreme)	Kao gore, ali roba je isporučena kada je smeštena uz bok broda	Ne, ali transport do postavljanja uz bok broda	Da
FOB free on board (... named port of shipment) – franko (...imenovana luka otpreme)	[pomorski i prevoz unutrašnjim vodenim putevima] Kao gore, ali na palubi broda	Kao gore, do smeštaja na palubu broda (troškovi utovara i rizik utovara)	Da
CFR cost and freight (... named port of destination) - Cena sa vozarinom (...imenovana luka odredišta)	Kao FOB na palubi [pomorski i prevoz unutrašnjim vodenim putevima]	Da, zaključuje ugovor o prevozu, snosi troškove prevoza, ali ne i rizik za propast robe	Ne
CIF cost, insurance and freight (... named port of destination) - Cena sa osiguranjem i vozarinom (...imenovana luka odredišta)	Kao CFR/FOB na palubi	Da, kao CFR plus troškove osiguranja (rizik za propast robe je na kupcu)	Ne
CPT carriage paid to (... named place of destination) – vozarina plaćena do (...imenovano mesto odredišta)	Kao FCA (preuzimanje od strane prvog prevoznika)	Da, zaključuje ugovor o prevozu, snosi troškove prevoza, ali ne i rizik za propast robe	Ne
CIP carriage and insurance paid to (... named place of destination) – vozarina i osiguranje plaćeni do (...imenovano mesto odredišta)	Kao CPT	Da, kao CPT plus troškove osiguranja	Ne
DPU delivered at place unloaded (... named place of destination) - isporučeno u mestu, istovareno (...imenovano mesto odredišta)	U mestu odredišta (Roba je istovarena)	Da	Ne
DAP delivered at place (... named place of destination) – isporučeno u mestu (...imenovano mesto odredišta)	U mestu odredišta (Roba je spremna za istovar)	Da	Ne
DDP delivered duty paid (... named place of destination) – isporučeno ocarinjeno (...imenovano mesto odredišta)	U mestu odredišta	Da	Ne ⁵

RULES FOR ANY MODE OR MODES OF TRANSPORT

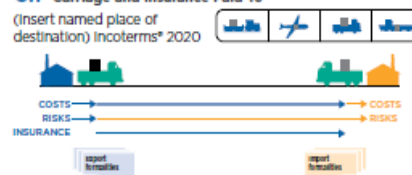
EXW Ex Works

(Insert named place of delivery) Incoterms® 2020

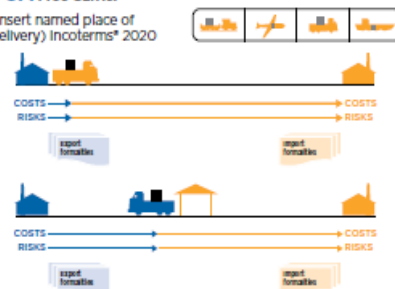
CIP Carriage and Insurance Paid To

(Insert named place of destination) Incoterms® 2020

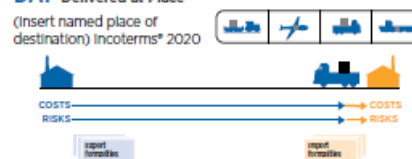
FCA Free Carrier

(Insert named place of delivery) Incoterms® 2020

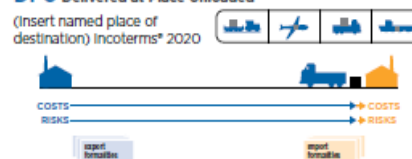
DAP Delivered at Place

(Insert named place of destination) Incoterms® 2020

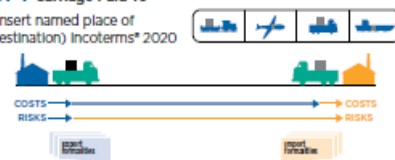
DPU Delivered at Place Unloaded

(Insert named place of destination) Incoterms® 2020

CPT Carriage Paid To

(Insert named place of destination) Incoterms® 2020

DDP Delivered Duty Paid

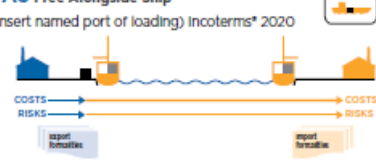
(Insert named place of destination) Incoterms® 2020

RULES FOR SEA AND INLAND WATERWAY TRANSPORT

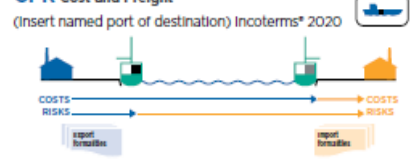
FAS Free Alongside Ship

(Insert named port of loading) Incoterms® 2020

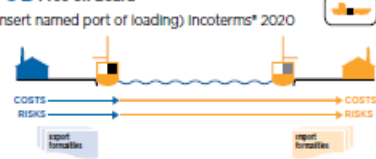
CFR Cost and Freight

(Insert named port of destination) Incoterms® 2020

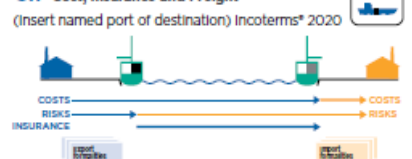
FOB Free on Board

(Insert named port of loading) Incoterms® 2020

CIF Cost, Insurance and Freight

(Insert named port of destination) Incoterms® 2020

HVALA.